

Franckesche Stiftungen zu Halle

Oratio Solennis Inauguralis De Methodo Scholis Accommodatissima, Qua A Facilioribus Ad Diffiliciora Lenta Festinatione Proceditur

Dam, Christoph Friedrich

Bernburgi, [1732?]

VD18 13418858

Abschnitt

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-199263

ORATIO
SOLENNIS INAUGURALIS.
VIRI
NOBILISSIMI, MAXIME PLURIMUMQUE
REVERENDI, CONSULTISSIMI, PRU-
DENTISSIMI, AMPLISSIMI, CLARIS-
SIMI DOCTISSIMIQUE,
PATRONI, PROMOTORES
AC FAUTORES
EA, QUA PAR EST, ANIMI OBSERVANTIA
COLENDI.
TUQUE
STUDIOSAE JUVENTUTIS SEGES LAETIOR
QUOTIDIE EXCITANDA, SPES PATRIAE RE-
LIQUA DELICIAEQUE MEAE INAESTIMABILES.
QUOTQUOT ADESTIS, AUDITORES, OMNIUM
ORDINUM, DIGNITATUM, LOCORUM ATQUE
AETATUM SPECTATISSIMI, HONORA-
TISSIMI, EXOPTATISSIMI.

ITa mihi cuncta evenire DEUS iubeat, ut hodie in
hac solenni panegyri ora vestra iucundissima, fron-
tes explicatiores, omnium denique vultus in me
vnum directos ipse mirifice gauisus de VESTRA illustri
praesentia conspicio. Venio ad VOS, non peregrinus

ad peregrinos, non hospes ad alienigenas, non exsul Romanus inter Getas Sarmatasque, sed ut cinis ad suos cives venit, ita ad VOS venio, immo redeo. Admiranda enim Summi Numinis prouidentia, VESTRAE PATRONORUM spirante benignitatis aura, insitis animo patriae dulcissimae repetendae igniculis, clam incitantibus, fato denique nescio quo, diuino saltem, factum est, ut longe alia cogitantem paterni foci reciperent meque sibi vindicarent. Nihil mihi istorum tribuo, neque enim in me est quicquam, quod hominum mentes alliciat, quod nanciscendi cupiditatem inflammet, quod oculis veluti hamulis attrahat. Omnia redeunt ad eum, qui humanarum rerum curam sibi reservauit supremam, cuius diuini nutus acceptaeque voluntatis nisi certior factus essem, heu me miserum! heu infelicem ad extremas potius Oceani glacialis oras reiciendum! Si quid praeterea VOBIS, VIRI PRAESTANTES, MAECENATES HONORIFICENTISSIMI, TRIBUO, (VESTRAE autem in me singulari beneuolentiae aeternum debeo) hoc fere est, quod Dei hac in causa administros sollicita circumspectione VOS praebuistis. Faxit supremus scholarum stator, JEHOUA, clipeus noster, adiutorium vnicum, ut sine VESTRO in schola hac
ad

ad florentius culmen erigenda laudabiliter intento ne
excidatis vnquam. Ego spem istam, quam de me amo-
ris potius quam meritorum lenocinio ducti concepistis,
si nulla alia re, certe laboribus meis, vigiliis, assiduitate
ac constantia propositi per Dei gratiam implere cona-
bor. Video enim probeque cognosco, quae sit VE-
STRA omnium sententia, quo vota tendant singulo-
rum, vt hoc Rectore demum florescere incipiat Calben-
sis scholae status, & ex puluere, quo satis diu sepulta ia-
cuit, tandem aliquando pristino splendore induta resur-
gat. Ea fere communis per omnes vbique regiones
scholarum fors est, vt nunc spectabili aduentitiae iu-
uentutis numero superbiant, nunc Musis pauciores alu-
mni Musarum palaestras occupent. Quum idem fatum
video premere hoc Reipublicae lectissimum olim semina-
rium, incidit in mentem, quod Stratonicum Citharistam
referunt statuas nouem Musarum Appollinisque vnam
in schola sua erexisse, in qua non plures quam duo di-
scipuli quotidie ad discendum conueniebant, eundemque
interrogatum, quot haberet discipulos respondisse: οὐδὲ
τεῖς τοῖς δώδεκα hoc est: si diuina Numina accenseas,
duodecim mihi sunt discipuli. Equidem, quam diu coe-
leste numen a partibus nostris stabit, stabit autem in per-
petuum, non despero fore serio precanti laborantique
mihi duodecim aliquando, vel si Deo placuerit, plures
doctri-

doctrinae meae alumnos. Ad Theophrastum audien-
dum discipulorum accurrebant ad duo millia: ad Py-
thagoram sexcenti noctu confluebant. Fuerunt ista
proh dolor! tempora, quibus ardor discendi bonas lit-
teras in scholas rapuit iuueniles animos: nunc quasi
nunquam didicisse fideliter artes vsui foret robustiore
aetate agitur.

At enim vero memini me non communis schola-
rum miseriae interpretem sed meliora precantem huic
scholae fata huc euocatum esse atque inaugurali oratione
VESTRAM, AUDITORES, attentionem et bene-
volentiam promeritum ire debere. Nemo omnium est,
qui non a nouo Rectore singulare quidpiam, qui non exi-
mium atque perpolitum expectet: nemo est, qui non vo-
cem, habitum orationis, vultum denique et gestus, si plu-
ra non licet, obseruet. Horum omnium desiderio satis-
facere ardui plane negotii res est. Non minus, de quo
praecipue mihi futurus sit sermo, inter se disquiunt au-
ditores, atque orationis argumentum anxia expectatio-
ne anhelant. Me quidem ista, quae vulgo dicturorum
animos excruciant, non torquent: de qua re praesenti
loco verba faciam, non diu sollicitor. Si nihil aliud
agerem, quam ut praeterita referrem tempora, quibus
ipse ante duodecim et quod excurrit, annos prima in his
subfelliis fidelissimis praeceptoribus hausi optimarum ar-
tium

tium elementa, non ingratum audientibus fore confido. Praeceptores nominaueram, qui me hic loci instituissent; parentes erant, filium qua decet obseruantia ad cineres, in quos redacti sunt et post fata a me honorandi. Horum piissimis manibus hic publice possem parentare, nec deficeret eloquentiae, si qua apud me esset, ostentandae occasio. Amplissimus denique mihi aperiretur campus in abstrusas diuinae prouidentiae, quae me his praestantissimis viris successorem destinauit, rationes inquirendi. Sed quis coelestia rimabitur decreta, quis sciscitabitur consilia aeternitatis omni humanae cogitationi imperuia? praesentia curemus, praeterita gratis in Deum mentibus recolamus, futura callida consideratione prospiciamus. *Vos vero beatissimi Aduerſarij! quiescite in almae matris sinu corporibus vestris, multis modis nobis estis feliciores: Scio vos non tangere nec mouere posse vestris beatissimis sedibus has inferioris orbis vexatas occupationes; fruimini in aeternis spirituum coelestium domiciliis tranquilla pace, animam nunc, mox etiam corpus mirum in modum recreante: nos eo ordine, quem Deus et natura praesinit, ad beatam immortalitatem cuncti sequemur, postquam pariter omnes huius vitae molestias, ut Vos exemplum praestitis, exantlauerimus.*

In tanta rerum dicendarum copia quid potissimum Auditorio dignum, auribus suaue, animo utile proferrem, non aequae initio patuit. Tandem muneris, ad
B quod

quod vocatus sum cathedraeque huius, quam primum dicendi, post etiam docendi causa conscendam, attenta consideratio docuit, me ut nauta de ventis, de tauris arator narrat, ita de re scholastica omnium commodissime verba facere posse. Enarrabo igitur quid utilissimum in docenda iuventute, cui labori huc usque vacavi, deprehenderim. Ita me meo officio continuisse et satis ei fecisse existimo. Deprehendi autem nihil magis augere doctrinam, quam methodum rite ordinatam atque probe observatam. Tali ratione me ipsum docendo profecisse et re ipsa verum, quod dixi, expertum esse profiteor, qui in illustris Lycei REGIS NOSTRI POTENTISSIMI ET CLEMENTISSIMI sub nomine et auspiciis egregie omnium liberalium artium cultura Halae florentibus castris ab inferiore ordine ad suprema ducis adolescentiorum Musarum velutum munia quasi deseruiui.

Vos A. O. O. H. oro atque obtestor, ne aspernemi eum, qui pro tenuitate ingenii sui fandique inertia tentat potius prodire in arenam, quam more oratorum eleganti verborum apparatu aciem instruit. Nunc vestro in me audiendo fauore nixus confidenter audeo dicere DE METHODO SCHOLIS ACCOMMODATISSIMA, QUA A FACILIORIBUS AD
DIFFI-

DIFFICILIORA LENTA FESTINATIONE PROCEDITUR.

In optimis studiis lente festinandum esse, iam dudum voce, scriptis publicis exemplisque docuerunt viri de re scholastica ubique terrarum mericissimi, prudentissimi. Vnus omnium Paulinus a S. Josepho Romanae eloquentiae lumen nostris temporibus splendidissimum peculiari oratione pro more suo, id est docte et eleganter hoc argumentum pertractauit. Cognouerunt nullo non tempore peritissimi quique iuuentutis Rectores atque Magistri ingens damnum adferri studiis adolescentium, si immaturo adhuc iudicio praeditis ad grauiorum disciplinarum tractationem aditus pandantur. Infelici enim sane conatu nonnulli ingeniorum architecti eruditionis tam amplae, tam diffusae, tam exquisitae hodie aedificium in suis tecto operiunt, nondum iactis rite incumbentis structurae fundamentis. Liceat mihi, Auditores, antequam ad demonstrandam methodi adductae vtilitatem et necessitatem pergam, damnum ex neglecto adducto canone in vniuersam rem litterariam redundans viuis coloribus depingere. Quo malo detecto eo facilius toti corpori scholastico medicinam parari posse credo. Non vero parcam vllis viribus nec pendente manu hoc vulnus tra-

Etabo, sed prout desperato morbo solent, hanc pestem aggrediar.

Vetus sed pessima consuetudo inualuit plerorumque latinitatis magistrorum, ut cum pueris curae ipsorum commissis statim initio magna audeant, hoc modo putantes se suam institutionem omnium optime commendaturos parentibus vel agnatis in suorum profectus statis temporibus sedulo inquirentibus. Ita ad ostentationem omnia componentes psittacos non homines, facundos quidem, sed nescios quid loquantur, liberos referunt. Parentes alique haec videntes in sinu gaudent de filioli, breui tempore eximium eruditionis gradum consecuti, subacto iudicio atque de tali praeceptore sibi ex animo gratulantur, hunc liberalibus donationibus instruunt, eiusque sedulae institutioni porro puerum de meliori commendant. Ubi ad profectiones aetatis annos infans orator peruenit, sub hac disciplina grandiora quotidie spirare incipit, quicquid scholasticarum quisquiliarum, uti ille quidem habet, superest, celeriter conficit et ad Academiam qui admittatur, omnium expectatione citius dignus habetur. Moderator studiorum eius non dubitat illum in pace dimittere, quia auctores omnes lectu dignissimos, Livium, Tacitum, Suetonium, Curtium, Velleum Paterculum praeterea publicis et priuatis horis absoluerit, nihil superesse inquiens, quod
ex

ex suo penore ipsi conficiendum proponat. Finis denique, qui coronare opus debebat, lamentorum initium est. Postquam enim Parnassi montis iuga ascendit altius iuuenis, mirum quantum in triuivis praeparatus, inter eruditos rudis, inter Musas hospes, inter Romano sermone contabulantes elinguis plane immo mutilus et mancus in omni deprehenditur. Quae vero huius miseriae causa est? num operae et labori defuit hic perditus litterator? diligentiae loco pigritiam sectatus est? non quidem penitus negaui, sed Praeceptorum studia eius fundamento plane destituta praecipitanti et ad haec laudanti primaria culpa tribuenda est.

Hinc istae lacrymae! Non sustinuissem haec libere verba pronuntiare, nisi experientia confirmatum haberem, dari eiusmodi peruersos studiorum iuuenilium formatores, qui ex cunctis figuratae dictionis generibus vnicum illud hysteron proteron omnium felicissime in praxi sua exprimere possunt. Credite mihi, AUDITORES, saepe numero in litterarum palaestra, qua florentissima exii, occurrisse exempla eiusmodi iuuenum, qui ex publicis priuatisque scholis ad eius loci Musas alati in philosophiae, iuris ciuilibis, naturae gentiumque antiquitatum graecarum romanarumque praeceptis audiendis, orationum formis memoriae mandandis pronuntian-

nuntiandisque plurimum defatigati erant, vix tamen, mirabile dictu, latine legere, ne dum pagellam proprio Marte elaboratam tradere poterant. Alii auctores stili Romani difficillimos, poetas pariter ac ceteros a capite ad calcem in superioribus classibus alibi perlegerant, criticis obseruationibus adhæc multis auribus non cerebro exceptis, qui tamen profectuum exploratione facta ad imos elementariorum ordines detrudendi erant.

Quoties ego, AUDITORES, multos tam improuide hac in parte peccantes vel audio vel video, sic mecum statuo, aut hos plane ignorare, quae sit adaequata iuuentutem instruendi methodus aut profectuum in suis valde incuriosos, oscitantes, alienaque tranſciantes a recto tramite aberrare. Ita se res habet, facilius est coram vacuis doctrina pueris ex multis libris congestam effundere sapientiam et ampullas atque sesquipedalia verba proiicere, quam indociles tirunculorum animos regulis syntacticis artificiose imbuere. Vti non ex quouis ligno fit Mercurius, ita non omnes, quibus haec cura incumbit, erudire iuuentutem, exstirpare ignorantiam, exsculpere docta capita, huic labori peragendo pares sunt. Sint ad stuporem usque eruditi, sint docti, sint in omni re litteraria versatissimi, sint polyhistores, sint polygraphi, hoc tamen in negotio cum fructu exequendo non raro

raro ineptient. Tanta molis est latinam condere gentem! Neque vero omnia possumus omnes atque uti solum non vnius generis, formae ac virtutis herbas producit, ita non omnes pares ingenio, viribus, docilitate nascimur mortales. Excusandi vero minime sunt, qui hanc prouinciam in se suscipiunt, mederi iuuentutis ignorantiae, licet litterarum docendarum artificio ita apti sint, ut graculus fidibus tundendis. Quod igitur ipsi nequeunt efficere, studiose omitunt, transiliunt metas, grauiora vere posthabent, leuiora amplectuntur, tirones tantum ea docent, quae profundam sapiunt eruditionem, aures titillant, sibi ipsis parum negotii faceffunt. Vultis, AUDITORES, ex me plenius cognoscere, quomodo hi febriculosi mortales in latinitatis praecipue auctoribus explicandis versentur? laudabili more receptum est inter eos, priusquam manus operi admoueat, in plures saepius horas producto praefamine vitam auctoris multis inanibus recensitionibus refertam exhibere, postea exordio libri veluti scopulo adhaerescere, syllabas dimetiri, criticarum observationum plaustra plena seingibus aduehere, editiones inter se conferre, Grammaticis veteribus recentioribusque dicam scribere, his vel quadringenta vitia impurare, multa denique *ὡς ἐν παρόδῳ* tempus nihilominus fallentia, adducere. Nolite existimare, AUDITORES, me inuidiae causa consectari eiusmodi hominum

hominum genus, aut singularem quandam sapientiam
adfectare. Si quis vnquam, ego certe ab ostentationis
vitio semper abhorruī, meaeque mihi infirmitatis probe
consciū sum: sed ita in discentium aequē ac docentium
officinis instructus sum, vt fugiam ceu pestem et in aliis
damnem *ἢν ἀλλοτρίοις γασύην.* Sed satis de hoc, fortasse
etiam plus quam satis est, dixi: VESTRUM est AU-
DITORES, iudicare, num quid verius dixerim: quae
vero de hac materia dicenda supersunt, et ad methodi a
facilioribus ad difficiliora recte pergentis constitutionem
pertinent, paucis expediam, ne patientissimis auribus
nimis diuturnam molestiam creem. Mathematicam alio
nomine appellaueris hanc methodum, quia ex huius
praeclarae scientiae cultorum scholis deriuata omnem pac-
ne litterariae rei ambitum peruasit. Iuuat nostri aevi
eruditos praecipuos per definitiones, axiomata, theore-
mata, problemata, scholia, corollaria, indissolubili nexu
se inuicem excipientes propositiones scripta sua quam
plurima concinnare. Non enim philosophiae solum sed
theologiae etiam, medicinae, poeseos aliarumque disci-
plinarum elementa methodo mathematica consigna-
ta videas, nec dubium est, quin successu temporis
ad alias quoque scientias et disciplinas transitura sit haec
laudatissima docendi scribendique consuetudo. Natu-
ram ducem sequi, eique conuenienter viuere veteribus
philo-

philosophis sapientissima lex erat. Si quis in litterarum studiis sectandis hanc regulam constanter obseruauerit: nae is vituperandus non est. Ita vero natura aut potius auctor naturæ DEUS in praestandis maximis operibus versatus est, vt a simplicibus ad magis composita, a rudioribus elementis ad elaboratiora machinamenta progressum fecerit. Singulari prorsus documento ille opifex rerum, melioris mundi origo, sanctius ceteris animal ad imaginem suam effigendo summam creationi sex diebus perfectæ manum imposuit, quod post angelos tanquam spiritus simplices, res creatas reliquas, vnus maxime compositum ens, ex diuersissimis scilicet natura partibus, anima & corpore conflatum, homo exhibet. Quum eundem procedendi modum natura tot egregie effectis rebus; terrae frugibus procreandis, temporum vicibus ordinandis, agrorum hortorumque cultura adiuuanda prae se ferat, praeterea sensim sine sensu homo, animalia plantae crescant, Respublicae pedetentim et gradatim efflorescant, maiora quotidie audendo exercitus strenuus fiat, opificum labores difficiliora pensa quotidie absoluendo consummentur, quidni in litterarum disciplinis tradendis et addiscendis pari ratione feliciter laborabitur?

Praeclare igitur cum iuuentute agitur, si a primis tirocinii sui annis a natura ipsa commonstratum iter per

C

compen-

compendia, non per tot ambages, quot portulas, ianu-
as, vestibula, pictos orbes vulgo peragrarare solet, ad La-
tium peritis viae ducibus instituit. Doctoris ergo scho-
lastici non postrema cura esto methodi tenendae, ana-
lytica sit vel synthetica nil interest, vtraque enim natura-
lis est, tantum in triuialibus studiis ordinandis caueat ab
acroamatica et quodlibetaria, vti vocant, exotericam
contra erotematicam et catecheticam curae cordi-
que habeat. A facilioribus ad difficiliora progredien-
dum esse sana ratio dicitur, nec quisquam tam ab omni
humano sensu alienus est, quin intelligat, ideas rerum
simplices compositionem earum et diuisionem, hanc
tandem mentis operationem tertiam eamque grauissi-
mam ratiocinationem antecedere. Prudentia didactica
ceteroquin digito quasi indice monstrat ordinem in legen-
dis primaevae latinitatis scriptoribus observandum.
Quamprimum igitur puer singula nomina et verba fle-
ctendi modum probe callet et paucarum regularum nu-
merum, quo latinarum vocum compositio absolvitur, me-
moriae mandavit, ad familiaritatem auctoris cuiusdam
Classici apertioris admittatur. Post huius usum diur-
num nocturnumque oclusior in manus tradatur, quo
expeditus periclitetur ingenii sui vires in ceteris quoque
explicandis, pernoscendis, imitandis. Tandem calli-
dus stili Romani aestimator a solutae orationis auctori-
bus ad poetas, non contrario itinere, vti nonnulli existi-
mant,

mant, in illis ab historicis ad oratores, his expensis ad philosophorum scripta exemplo facundissimi Quiritium, filio Athenis litterarum causa commoranti primum orationes suas, post vero de officiis libros offerentis, iuventutem manu ducendam esse nouerit. Reliquarum utilissimarum disciplinarum suo quaeuis ordine tractatur, ita ut instrumentales vulgo dictae et theoreticae practicis fundamenti loco substernantur. Ad has addiscendas, plenius imbibendas, ingenio feliciter importandas liberalium artium cultor bigis veluti quadrigisque fausto omine tunc contendit linguarum tirocinio prius etiam legitime deposito. Hac via olim Romana pubes ad forum et rostra properabat, ut dialogi de causis corruptae eloquentiae auctor incertus narrat: *Ille qui foro et eloquentiae parabatur imbutus iam domestica disciplina, refertus honestis studiis deducebatur a patre vel a propinquis ad eum oratorem, qui principem locum in ciuitate tenebat.* Exemplo est Tullius, qui in Laelio scribit, *se a patre esse deductum ad Scaenolam sumpta virili toga, ut quoad posset et liceret, a senis latere nunquam discederet.*

Equidem credo neminem adhuc extitisse perfectissimorum oratorum, subtilissime disputantium philosophorum, consummatae eruditionis virorum, qui non per frigidiusculas primae aetatis exercitationes, aspera multa, taediosa prouectioribus progymnasmata lento gradu ad augustissimum elegantiarum omnium fastigi-

um florem eloquentiae, apicem cognitionis humanae penetrauerit. Tu vero vix degustatis litterarum rudimentis, vix auditis aliquot de stili Romani diuersitate vocibus te latinum statim putas, negligis puerorum studia, artem grammaticam vt tenuem ac ieiunam cauillaris, altiores disciplinas inuolas, sublimioris scientiae cultoribus te admisces. Erras, Quintiliane, dum scribis: *Grammatica nisi oratori futuro fundamenta fideliter iecerit, quicquid superstruxerit, corruet: necessaria pueris, incunda senibus, dulcis secretorum comes et quae vel sola omni studiorum genere plus habet operis quam ostentationis.* Ecce addolescentuli nostri breui tempore sine angoribus id adsequuntur, ad quod Tu aliiue ne senilem quidem aetatem sufficere existimas. *Verum enim vero caue, puer, negligas puritatem sermonis latini et Grammaticae studium, quae sui contemptores grauissime solet ulcisci et ne putes ullo tempore a quoque istam curam deponendam esse.*

Sed quorsum haec disputo? vt intelligant ab initio statim omnes, praefectim coetus discipulorum meorum carissimorum, qualem me in posterum ducem experturi sint, fidelem scilicet nec nisi ad commoda ipsorum promouenda intentum omissis inter docendum ineptiis omnibus cerebroforum istorum hominum fumum et ventum plerumque magno strepitu vendentium.

Dixi pro argumento huius orationis satis, pro officio

officii religione, qua nouo muneri scholastico initiatus obstringor, parum aut nihil adhuc ob materiae propositae amplitudinem. Quare a VOBIS enixe peto, AUDITORES, vt, quae sine impietatis crimine silentio praeterire non poteram, beneuolis auribus accipiatis.

Ad VOS itaque mea se primum conuertit oratio; VIRI NOBILISSIMI, CONSULTISSIMI, PRUDENTISSIMI, REIPUBLICAE CALBENSIS CONSULES ATQUE SENATORES SPECTATISSIMI PATRONI AETATEM DEVENERANDI, quorum liberis suffragiis grataque animorum consensione ad spartam hanc nanciscendam euocatus sum. Faciam igitur, quod post exhibita tot beneficia sine ingrati animi macula praetermitti nequit. Vobis ergo in vniuersum omnibus ac singulis gratias, non quas deberem, sed quas possum, persoluo maximas pro insigni fauore eximiaque beneuolentia, qua me absentem et per longum annorum spatium parum cognitum complexi estis. Quid plura loquar? sufficit in vulgus notum esse, me non priuato studio, non precaria opera, non turpi ambitu, nullis neque licitationibus neque pollicitationibus hunc locum mihi acquisiuisse. Quae cum ita sint, quanto solatio afficiar dici vix potest, aduersis fortasse

tasse magis quam secundis, ut sit in tali conditione muneris, fatis reservatus. Namque animum non despondeo sed fortiter obuiam eo quibuscunque calamitatibus conscius legitimi ad munus hoc scholasticum aditus, qui simul aditum ad diuinam opem cum fiducia optati euentus implorandam parat. **VESTRUM** autem est, prouidere, ut prouideatis, ne quid respublica, ne quid schola, in qua bonae ciuitatis aliquando futurae fundamentum positum est, detrimenti capiat. Magnum pondus accedet nostris conatibus, in iuuentutis emolumentum solum directis, si **VESTRA** salutaria consilia, negotia ac molimina scholae nostrae incrementa non minus quam totius urbis respicient. Quia vero de **VESTRO** in nos scholamque nostram beneuolo animo nullus dubito, non est, quod multis verborum ambagibus porrectas iam ad sustentandum manus sollicitem.

Quum autem negotium viri scholastici Deo acceptum versetur non in litteris tantum tradendis sed animarum cura quoque et christiana educatione salutari-
ter instituenda nihil mihi prius nihil antiquius erit, quam
ut a **VOBIS, VIRI MAXIME PLURIMUMQUE
REVERENDI, TEque inprimis INSPECTOR
HUIUS**

HUJUS CIVITATIS VICINARUMQUE EC-
CLESiarUM GRAVISSIME DIGNISSIME-
QUE PRAESES SCHOLAE NOSTRAE MERI-
TISSIME, consilia saluberrima, curam paternam, pa-
trocinium, preces denique ad Deum assiduas pro incolu-
mitate scholae cum ecclesiae commodo artissimo vin-
culo coniuncta efflagitem. Atque VESTRA ope eo
magis indigere me sentio, quo imbecillior ad explen-
da omnia ducis gregis concrediti officia me ipsum depre-
hendo. Adeste quaeso in id serio incumbenti mihi, ut
ne quid mea culpa, quod ad temporariam et aeternam
meorum felicitatem spectat, intercidat, ut propiori apud
VOS accessu gauisus a colloquiis VESTRIS semper do-
ctior, ab exhortationibus alacrior, a deliberationibus in-
structior discedam.

Circumspicio nunc laborum meorum in collato
munere consortes fidosque adiutores, VIROS PRAE-
STANTISSIMOS DOCTISSIMOSQUE Praeceptores
Lycei huius honoratissimos. Non obscurum VOBIS
esse potest ex iam dictis, COLLEGAE AESTUMA-
TISSIMI, quo animo eandem VOBIS cum vineam ingre-
diar, scilicet non ut tempus otio nefarie perdam, sed ut
fructum feram supremo vineae Domino acceptum eique
placeam soli in labore ex voluntate ipsius nunc humeris
meis

meis imposito. Agedum coniunctis viribus in id enitatur,
ut opus nostrum succedat in honorem DEI, Ecclesiae atque
reipublicae commodum nostramque aeternam remuneratio-
nem quam felicissime. Gratulor mihi maximopere de VE-
STRA praesentia amicaque laborum nostrorum coniunctione,
quae sane mirum quantum recreare potest agitados variis vexati-
onum turbis animos in scholis desudantium. Ego amore integro,
auxilio, precibus mutuisque amicitiae fidelissimae testimoniis haud
vlli VESTRUM vnquam deero.

Venio nunc ad Vos JUVENES POLITISSIMI, Lycei
huius alumni dilectissimi. Quibus Vos adloquar verbis? Vestra
caussa omniumque, qui et in posterum his in castris militabunt,
pulpita haec hodie perorantium vocibus resonant. Vobis scri-
tur, Vobis etiam aliquando metetur. Quod felix faustumque
DEUS esse iubeat lectionum nostrarum initium propediem facie-
mus. Accingite Vos nouo litterarum studio redintegratis viribus
ingrediendo atque meo sub ductu studia vestra diligenter pro-
sequimini.

TU vero, AETERNE DEUS, nisi scholam nostram in-
struas, frustra laborant, qui eam instruunt: Frustra et summo
mane surgimus et tarde residemus vidu videntes laborioso. A
TE speramus auxilium, vires, sanitatem votorumque nostrorum
omnium complementum, quia ex nobismet ipsis nihil boni
valemus efficere. Da, DEUS OPTIME, bene-
dictionem et incrementum!

